

om, at det var hans rige menneskelige Egenskaber, der gjorde hans Indsats saa værdifuld og frugtbringende. Agtelse og Respekt vandt han, hvor han kom frem, fordi han var oprigtig og redelig i alt, hvad han foretog sig. Han var saa stor en Personlighed, at han kunde spøge med sine egne Svagheder og endda blive større i andres Omdømme derved. Lune og Vid var fremtrædende Træk hos Konsulent H. P. Nielsen. Det var oftest mildt og muntert, men kunde ogsaa, naar han en enkelt Gang fandt Anledning dertil, være satirisk og bidende. Han behøvede aldrig at bruge stærke Ord.

Retfærdig og fordomsfri var H. P. Nielsen i alt, hvad han fik med at gøre. I Udvalg og lignende var han som oftest udpeget som Repræsentant for Husmandsforeningerne, hvis Interesser dermed var i gode Hænder, men det var typisk for Konsulent H. P. Nielsen i alle Spørgsmaal, at det var Helhedens Tarv, han havde for Øje. Han var af Naturen en Samarbejdets Mand, som overalt nød ubegrænset Tillid, og han vil blive savnet af alle, der i Tidens Løb havde lært ham at kende.

C. A. K.

Private Frøavls- og Sædekornsfirmaers Angreb paa Planteavlskonsulenterne.

Nedenfor gengives en fra Formanden for Foreningen af danske Landbrugskonsulenter, Konsulent *H. Land Jensen*, Skanderborg, modtagen Redegørelse i Anledning af en i Dagspressen omtalt Klage over Planteavlskonsulenternes Virksomhed med Henblik paa Frø- og Sædekornsforsyningen.

I Dagene omkring den 23. Juni fremkom i Dagspressen — i særlig udførlig Form i „Børsen“ — en Meddelelse om, at en Række private Firmaer (60 Frøforretninger og 17 Kornforretninger) havde formaaet Provinshandelskammeret og Grosserersocietetets Komité til at rette en Klage til Landbrugsministeriet over Planteavlskonsulenternes Deltagelse i Salg og Fordeling af Markfrø og Sædekorn indenfor Landbo- og Husmandsforeningerne. Klagens Hovedpunkt er en Besværing over, at en Række Konsulenter i deres Beretninger og ved Planteavlsmøder anbefaler det Frø og Sædekorn, der fordeles gennem Landbo- og Husmandsforeningerne, eller som skaffes fra Andels-

firmaer, som Foreningerne har Samarbejde med, og den munder ud i et Krav om, at disse Konsulenter unddrages Statstilskud.

Nu maa det jo indrømmes, at Sagen paa Forhaand er lagt saa højt op, at det — næst Ministeriet — maa blive Landbo- og Husmandsforeningernes Sag at svare for de Arbejds- og Organisationsforhold, hvorunder Konsulenterne virker, ogsaa hvad angaar Frø- og Sædekornsforsyningen. Imidlertid fremkommer der stadig i Pressen en Del Meddelelser og Kommentarer vedrørende den rejste Sag, hvorfor det vil være naturligt paa nuværende Tidspunkt at søge Forholdene nærmere belyst. Jeg skal i det følgende i det væsentlige holde mig til de mere rent faglige og konsultatoriske Spørgsmaal.

Allerførst er der Grund til at fremhæve det ejendommelige Forhold, at ingen af de anklagede Parter — hverken Landbo- og Husmandsforeningerne eller Konsulenterne — har modtaget nogen Redegørelse for den rejste Klage. Man har været henvist til ad Omveje at skaffe sig Ordlyden. Herved har Handelsorganisationerne paa Forhaand placeret sig paa en Maade, der maa vække Forundring.

Klageskriftet er for omfattende til, at det her kan anføres i sin Helhed. Man maa nøjes med Hovedpunkter.

Der klages over, at Konsulenterne benytter de statstilskudsberettigede Planteavlberetninger til Propaganda for Andelsvirksomhederne og Landboforeningernes Salg af Frø og Saasæd, som udbydes i Konkurrence med private Erhvervsvirksomheder inden for de samme Brancher. Til Dokumentation anføres fra de jyske og fynske Landboforeningers Beretninger en Række Citater.

Det er rigtigt, at det i alle de citerede Stykker anbefales Landboforeningernes Medlemmer at købe Frø eller Saasæd gennem egne Organisationer, og i enkelte Tilfælde antydes ogsaa Konkurrenceforholdet til de private Firmaer, men kun *i al Almindelighed. Bestemte private Firmaer nævnes ikke, og i intet Tilfælde tales der nedsættende om de private Erhvervsvirksomheder.*

Det er saaledes — trods de mange Citater — en meget svag Dokumentation, Klagens Hovedpunkt hviler paa.

Det paastaas, at Konsulenterne over for Pressen ved Landboforeningsmøder o. lign. skulde være fremkommen med nedsættende Bemærkninger om de private Firmaers Varer og Forretningsmetoder, men da der ikke anføres noget Bevis herfor, kan der jo aldrig blive Tale om andet end en Paastand, der ikke vejer meget til i en saa højtidelig Henvendelse til Ministeriet. Forøvrigt kunde det meget vel tænkes, at en eller anden privat Salgsvirksomhed (om ikke just de 60 Frøfirmaer eller de 17 Kornfirmaer) i blind Iver for Salg af egne (evt. mindre værdifulde) Varer var kommet til at overskride de anstændige Forretningsmetoders Grænse, og ingen er da nærmere til at paatale Overskridelsen end Konsulenterne.

Endelig kan det, som et passende Modstykke, nævnes, at mange af de private Firmaers Salgsagenter jo ingenlunde er hemmet af Beskedenhed i deres Falbyden af egne Varer og mange Gange heller ikke, naar det gælder at misrekommandere f. Eks. Foreningernes Indsats eller Konsulenternes faglige Virksomhed. Det er den Slags, man møder i Dagens Strid, men nogen Grund til at besvære Ministeriet og Bevillingsmyndighederne hermed synes der ikke at være.

At man i Mangel paa Bevisligheder over for Konsulenternes paa-staaede direkte Angreb paa Privathandelen ogsaa griber til at citere, hvad en Planteavlsudvalgsformand i Henhold til Referat i et Dagblad skulde have sagt, synes ikke at kunne gavne Firmaernes Sag. Endnu er Ordet jo dog frit i Danmark.

Det nævnes i Klagen, at Konsulent *Jørgen Christensen*, Skanderborg, samtidig er Leder af Foreningen af jydsk Landboforeningers Planteavlskontor og Konsulent for Jydsk Andels Foderstofforretning. Begge Dele er forkert. J. C. er Fremavlsleder under Foreningen af jydsk Landboforeningers Planteavlsudvalg og alene ansvarlig over for dette Udvalg. Planteavlsudvalgets Samarbejde med J. A. F. hviler paa en Overenskomst, der bl. a. angiver de Retningslinier, hvorefter Fremavlslederen skal udføre Kontrolarbejdet og de øvrige faglige Funktioner til Støtte for J. A. F.s Kornfremavl. J. C. modtager ingen Godtgørelse fra J. A. F.

Paa samme Maade anføres fejlagtigt i Klagen, at Konsulent *H. K. Olsen* foruden at være Konsulent for Planteavlsudvalget for De samv. Landboforeninger i Fyns Stift ogsaa skulde være Konsulent for Fyens Andels Foderstofforretning. *H. K. Olsens* Kontrolvirksomhed inden for F. A. F. udføres efter Direktiver af Planteavlsudvalget. Han modtager ingen Godtgørelse fra F. A. F.

Det fremhæves stærkt i Klageskriftet, at Statstilskudet til Planteavlskonsulenternes Lønning i de Tilfælde, hvor Konsulenten udfører Markkontrol for Andelsvirksomheder, vil kunne billiggøre denne Kontrol. Rent teoretisk kunde noget saadant maaske tænkes, det vilde dog i Udsalgspriserne kun blive til Brøkdeler af Ører. — Men hvad skal man saa i samme Forbindelse sige om „Statskontrollen“, som bl. a. de private Sædekornsfirmaer anvender i meget stor Udstrækning og med Konsulenter som Kontrollører, hvorved ogsaa denne Kontrol — rent teoretisk — billiggøres. For hvis man ikke havde Mulighed for at benytte Konsulenterne, den korte Tid Markkontrollen varer, vilde det være nødvendigt for Statsfrøkontrollen at ansætte andre, evt. mere faste og derfor dyrere Kontrollører.

Forøvrigt maa det erindres, at private Firmaers Kontrol og Omsætning af Sædekorn i meget stor Udstrækning udføres i Samarbejde med de stedlige Landboforeninger — og derigennem ogsaa med de „statsunderstøttede“ Konsulenter. I 1946 (sidste Aar, 1947, var unor-

malt paa Grund af ugunstige Vejrforhold) har 36 lokale, jyske Landboforeninger arbejdet med Kontrol og Omsætning af Sædekorn, og heraf har 20 Samarbejde med private Firmaer. Denne lokale Fremavl, der er til megen Gavn, er altsaa stærkt „privat“ betonet. Endvidere kan nævnes, at en meget væsentlig Part af Sædekornsfremavlen paa Lolland-Falster udføres i Samarbejde mellem et privat Firma og Landboforeningerne med faglig Støtte af Landboforeningernes Konsulent, og her er der oven i Købet Tale om Fremstilling af Original Abed Stamsæd, der udnyttes i stor Udstrækning udover hele Landet. Endelig udføres en væsentlig Del af Fremstillingen af Original Petkusrug i Samarbejde mellem den private Stammejer og en Landboforening under Kontrol af Foreningens Konsulent. Lignende Forhold træffes ved Opformering af Pajbjergsorterne.

De private Sædekornsfirmaer har saaledes i vid Udstrækning Samarbejde med landøkonomiske Foreninger, men dette Forhold er overhovedet ikke berørt i Klageskriftet.

Det er ikke mindst i Spørgsmaalet Avl og Omsætning af Frø, de private Firmaer rejser Anklage mod Konsulenterne, og her maa det jo ogsaa indrømmes, at Samarbejdet mellem Landbo- og Husmandsforeningerne og Andelsselskaberne er omfattende. Men naar man i Klageskriftet gaar saa vidt, at man direkte beskylder Konsulenterne for at være interesserede i Salg af bestemte Varer, er dette en saa alvorlig Sigtelse, at man maatte vente en udførlig Dokumentation, som imidlertid helt udebliver. For, at de tidligere omtalte Citater fra Foreningsberetningerne, hvori det fremhæves, at Medlemmerne bør købe Frø i deres egne Organisationer, skulde være Bevis for, at Konsulenterne er interesserede i Frøsølget for deres egen økonomiske Vindings Skyld, kan naturligvis ikke godkendes. *Ingen Konsulent modtager Provision af Salget af Frø saa lidt som af Salget af Sædekorn eller anden Omsætning inden for hans Forening.* Med Nyordningen af 1939, hvortil de fleste Foreninger har sluttet sig, er Foreningernes Godtgørelse for Støtte til det faglige Arbejde vedrørende Frøindkøbet fastlagt og uafhængig af, hvor mange Bestillinger, der indgaar gennem Foreningen.

Det er Konsulenternes Opgave efter bedste Overbevisning at fortælle Landmændene, hvilke Arter og Stammer de staar sig ved at dyrke. Uden at ville forklejne de mange private Firmaer, der udfører et dygtigt Forædlings- og Avlsarbejde, maa det nævnes, at Danske Landboforeningers Frøforsyning og Fællesforeningen for Danmarks Brugsforeningers Forædlingsvirksomhed i de senere Aar har tiltrukket saa mange værdifulde Stammer, at det simpelthen er umuligt i Konsulentarbejdet at komme uden om at anbefale Køb af disse Stammer, der langt fra i alle Tilfælde kan skaffes hos private Firmaer. Men det er jo ogsaa sket, at Konsulenterne har

sat deres Indflydelse ind paa at faa D. L. F. og F. D. B. til at føre Stammer fra private Forædlere, og hvis det ikke er lykkedes, har man henvist Landmændene til Køb direkte hos vedkommende Firma.

Endelig kan ogsaa for *Frøets Vedkommende* anføres en Række Eksempler paa, at der bestaar *Samarbejde mellem private Firmaer og lokale Landboforeninger*. Dette gælder saaledes i betydelig Udstrækning i Nordjylland. Fra dette Samarbejde kunde anføres tilsvarende Citater som nævnt i Klageskriftet. *Hvorfor har de klagende Firmaer ikke fundet dem frem?*

Et nærmere Studium af Provinshandelskammerets og Grosserer-societetets Henvendelse til Ministeriet vil aabenbare, at Klage-materialet er meget løst underbygget. Ved nærmere Eftertanke vil det nok vise sig, at i hvert Fald adskillige af de 60 Frøfirmaer og 17 Kornforretninger vil fortryde, at de har støttet denne Aktion mod Planteavlskonsulenterne, ikke mindst, naar man betænker den ærerørige Form, Henvendelsen har faaet.

Det forholder sig jo saadan, at hvis Andelsvirksomhederne i Frø og Sædekorn er blevet til, hvad de er, i Samarbejde med de landøkonomiske Foreninger, ja, saa gælder dette ret beset ogsaa for de private Firmaer. — Man har nu fra Firmaernes Side den Dristighed at antyde, at de landøkonomiske Foreninger — „og deres statsunderstøttede Konsulenter“ — har „optaget“ Fremavl og Salg af Frø og Saasæd i Konkurrence med andre Erhvervsvirksomheder. — D. L. F. har bestaaet siden 1906 og L. og H.s Frøsalg samt Overenskomsten med F. D. B. om Levering af Frø siden 1913. Disse Virksomheder maa dog vist have bevist deres Berettigelse, bl. a. som Reguleringsfaktorer i Frøavl og Frøomsætning. Og hvad Fremavl af Sædekorn angaar, er det ganske givet de landøkonomiske Foreninger, der har vist Vejen allerede for henimod 50 Aar siden. I Læ af den af Foreningerne skabte Interesse for markkontrolleret Sædekorn af gode Sorter er ogsaa Sædekornsfirmaerne vokset frem, hvad der ikke er noget at sige til, men at de landøkonomiske Foreninger (og Konsulenterne) endnu ikke og vel ingen Side kan lade Firmaerne alene om denne Virksomhed, viser ogsaa de senere Aars „private“ Sædekornspriser og ikke mindst visse Tilbøjeligheder til Monopol-dannelser omkring nye Sorter.

Foreningernes Forsøgsvirksomhed under Konsulenternes Ledelse har — til Supplering af Statens Forsøg — Gang paa Gang gennem et slidsomt og kostbart Forsøgsarbejde banet Vejen til Praksis for nye Sorter og Stammer, der jo ofte er i privat Eje, og hvis forretningsmæssige Udnyttelse har betydet meget for Firmaerne, men hvorved der ogsaa er naaet betydelige Fremskridt for Landbruget. Men hvorfor saa vanskeliggøre dette Samarbejds Fortsættelse ved